

Hierbij ontvangt u het juli-nummer van de digitale nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden. In deze nieuwsbrief leest u het laatste nieuws, de nieuwste boeken in onze boekenwinkel en evenementen die weer op de agenda staan. Kijk voor meer informatie over de Historische Vereniging Oud Leiden op onze website: www.oudleiden.nl.

**Nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden
Juli 2021**

Ontvangt u deze nieuwsbrief en bent u nog geen lid van de Historische Vereniging Oud Leiden? Vanaf 25 euro per jaar geniet u van de vele voordelen die het lidmaatschap u biedt en steunt u ons in ons streven om de kennis van de geschiedenis van Leiden te bevorderen en het Leidse culturele erfgoed te beschermen.
Meer informatie over het lidmaatschap vindt u [hier](#).

Kopij voor de digitale nieuwsbrief van augustus kan tot en met maandag 26 juni worden aangeleverd op het [adres van de redactie](#).

AGENDA

Gelukkig kunnen we de komende tijd weer wat interessante evenementen geheel coronaproof organiseren.

- 01 september; Jan van Hout-lezing: 'Zwarte Hongersnood, of het raadsel van de Leidse herinnering,' door Judith Pollmann. Om 20.00 uur in de Lokhorstkerk. Zie het uitgelichte bericht hieronder.
- 10 september 2021; Lezing: 'Hofjes als middeleeuwse erfenis, tussen mededogen en devotie', door Dick de Boer. Om 20.00 uur in het Rijksmuseum van Oudheden.
- 26 september 2021; Dirk van Eck-lezing: De Leidse en Katwijkse Jaren van Jef Last, door Rudi Wester. Om 14.30 uur in de Lokhorstkerk.
- 30 oktober 2021; Dies HVOL. Nadere informatie volgt.
- 31 oktober 2021; Leidse Salon. Nadere informatie volgt.

Doe ook mee met Stad in Steentjes!

Het grootste bouwevenement dat Leiden ooit kende is van start. Op initiatief van Oud Leiden, Erfgoed Leiden, de Open Monumentendagen en BplusC worden kinderen van 6 tot 106 uitgenodigd om hun favoriete gebouw, gebeurtenis of voorwerp uit Leiden na te bouwen in Lego. Deze bouwwedstrijd begint op 1 juli en loopt door tot eind oktober.

Wie kent het bekende Deense bouwsteentje niet? Als ook jij eens wat heel anders wil bouwen, samen met je klas, je opa, je kleinkind, de buurjongen of de BSO; dan is dit je kans! Of het nu een stadspoort is, of de 3-oktoberkermis, een mooi monument of een heuse Rembrandt: het mag allemaal! Als het maar iets met verleden of heden van Leiden te maken heeft.

Vanaf nu kun je aan de slag! En vanaf de Open Monumentendagen op 11 september wordt er ook gebouwd op verschillende plekken in de stad, met een spannende finale-week in de herfstvakantie. Meedoen voor de gezelligheid mag, maar er is ook een jury!

De winnaars van Lego-Masters 2021, Thomas en Roy, zullen in de jury plaatsnemen. Er zijn drie leeftijdscategorieën, en je kunt zowel een foto insturen, als je bouwwerk zelf. Die verzamelen we op een centrale plaats in de stad en we hopen zo allemaal bijzondere bouwwerken uit Leiden te kunnen laten zien. De prijsuitreiking is op 24 oktober!

Stad in Steentjes is een nieuw en uniek evenement, en wordt mede mogelijk gemaakt door hoofdsponsor DuPrie Bouw en Ontwikkeling, en door Lek Makelaars, OWN, Gemeente Leiden en Leiden Marketing.

Zie voor inspiratie, spelregels en meer informatie: www.stadinsteentjes.nl

Woensdag 01 september 2021

Jan van Hout-lezing 2020 door Judith Pollmann, 'Zwarte Hongersnood, of het raadsel van de Leidse herinnering'.

Deze (uitgestelde) lezing wordt gehouden in de Lokhorstkerk, Pieterskerkstraat 1.
Aanvang: 20.00 uur; zaal open: 19.30 uur. Aanmelding vooraf per e-mail aan lezingen@oudleiden.nl is verplicht.

Op het moment dat u dit leest, is nog niet duidelijk welke maatregelen inzake de Covid-19 epidemie van kracht zijn. Het is zeker nog niet uitgesloten dat op 1 september de 1,5-metermaatregel nog steeds geldt, hetgeen het beschikbaar aantal plaatsen in de kerk beperkt. Afhankelijk van het aantal toe te laten deelnemers zal worden vastgesteld of live streaming van de lezing zal worden verzorgd. Nadere informatie volgt via de bekende kanalen.

Over de Jan van Hout-lezing 2020

De inscriptie van Jan van Hout op het stadshuis over de 'Zwarte Honger-Noot' waaraan zoveel Leidenaren in 1574 waren bezweken, laat zien dat de herdenking van Leidens ontzet al heel vroeg in het teken stond van de honger. Sinds we weten dat de meeste Leidenaren in 1574 niet aan honger maar aan 'pestilentie' moeten zijn bezweken, dringt zich de vraag op waarom de pest zo snel uit die herinnering verdween, en de honger zo'n prominente plaats kreeg. En is het toeval dat Leidse hongerherinneringen zulke treffende gelijkenissen vertonen met die aan andere, en eerdere perioden van hongersnood? In deze lezing probeert Judith Pollmann, hoogleraar vroegmoderne Nederlandse geschiedenis aan de Universiteit Leiden, een nieuw antwoord op deze vragen te vinden, en zo ook een nieuw licht te werpen op Van Houts inscriptie.

Commissie Geveltekens

Witte Singel 69: Monument van Van der Laan en Jongmans

Wie langs het pand Witte Singel 69 loopt, kan de gevelsteen met de tekst L.J. 13-4-1895 amper missen. Zo op het oog is het een typische 'eerste steen', die wellicht gelegd is door ene L.J. Voor de Commissie Geveltekens uiteraard een uitdaging om daar wat meer over te vinden.

Tot 1 augustus 1896 behoorde het gebied meteen buiten de singels tot de gemeente Zoeterwoude (resp. Leiderdorp en Oegstgeest). Dat is een gelukkige bijkomstigheid, want als het toen al Leiden zou zijn geweest, was de meeste administratie verbrand bij de Stadhuisbrand van 12 februari 1929. De gemeente Zoeterwoude hield een speciaal register bij waarin de afgegeven bouwvergunningen en de vergunningen tot het mogen betrekken van een nieuwe woning nauwkeurig werd geadmistreerd. Die bouwvergunning zal wel enkele maanden vóór 13 april 1895 afgegeven zijn aan iemand met een achternaam die met een J begint. En inderdaad! Daarin staat (1111 akte 599): "Gelezen eene kennisgeving van L. v.d. Laan, architect te Leiden, tot het bouwen volgens overgelegde teekening van een woonhuis voor den Heer J.A. Jongmans te Leiden op den bouwgrond Vreewijk a.d. Witten Singel, 5 maart 1895". De vergunning tot het mogen betrekken werd afgegeven op 22 augustus 1895. Er is zelfs ook nog een klein dossiertje over dit pand, dat (denkelijk pas ná 1929) door Zoeterwoude aan Leiden is overgedragen, en ook daar (nr. 396) staat dat L. v.d. Laan voor J.A. Jongmans een huis bouwde. Leo van der Laan is de bekende architect die vrijwel alles bouwde wat katholiek Leiden nodig had. In het archief van het architectenbureau van hem en zijn zoon Jan en hun vele partners, aanwezig in het Architectuurinstituut in Rotterdam, is na de vervanging van de wankelende toren van de Hartebrugkerk door de huidige in 1892 dit het eerste gedateerde project van Van der Laan (1864-1942), die zich in 1891 als zelfstandig architect in Leiden gevestigd had. Ook daar heet het woonhuis Witte Singel een opdracht van J.A. Jongmans te zijn. Dus op zoek naar een J.A. Jongmans met een zoon of dochter met een roepnaam (of eerste officiële voornaam) die begint met een L. Helaas! In die tijd liep er geen Jongmans met de initialen J.A. rond. De enkele keren dat er sprake is van een J.A., blijkt dat een omdraaiing van de initialen van Arnoldus Johannes Jongmans te zijn. Dit was een befaamde katholieke kleermaker in het Leiden van die dagen, die

vooral maatkostuums in alle soorten en maten leverde. Maar had hij een zoon of dochter met eerste letter L.? Lees verder.

**Een afbeelding uit de Beeldbank
Muziektent Van de Werfpark**

De foto, gemaakt in 1906, toont een muziektent. Hij staat in het Van der Werfpark. Het Van der Werfpark werd aan het eind van de 19e eeuw aangelegd op de open plek, ontstaan na de buskruitram্প van 12 januari 1807. Meer dan 70 jaar lag het terrein braak. Men sprak van de 'Grote ruïne'. Het is in de 19e eeuw onder meer gebruikt als exercitieterrein. Links is de toren te zien van de Heilige Lodewijkkerk aan het Steenshuur. Hoewel de ontploffing van 1807 een groot deel van de omliggende bebouwing verwoestte, heeft de toren de klap overleefd.

Fotograaf/uitgever is onbekend.

Bakker Knaap luidt de bel bij zijn bakkerskar. Gedurende 6 weken, van 13 juli tot 22 augustus, belden de bakkers niet aan de huisdeur voor de verkoop van brood en koekjes, maar luidden een bel op verschillende plaatsen in de straat. Het brood moest dan bij de bakkerswagen worden afgehaald. Door deze nieuwe cao-maatregel konden bakkers drie aaneengesloten weken met vakantie. Het was een experiment waarbij Leiden en Oegstgeest gedurende deze weken in 60 wijken verdeeld werden en iedere bakker ongeveer 500 klanten te bedienen kreeg. Bakker Knaap was op 3 juli alvast begonnen om zijn klanten te laten wennen aan zijn bakkersbel. Zo te zien hadden de vrouwen bij de bakkerswagen er geen moeite mee.

Erfgoed Leiden Vondst van de Week

Boerderij uit de IJzertijd in Noordwijk

Verkleuringen in de grond geven onder andere aan waar in de ijzertijd greppels moeten hebben gelegen. Foto: IDDS

Scherven aardewerk, steentjes voorzien van een gaatje, dierenbotten, verkoolde zaden en verkleuringen in de grond! Het zijn meer dan tweeduizend jaar oude vondsten, resten van een boerennederzetting uit de ijzertijd aan de huidige Noordwijkse Nieuwe Zeeweg. Gevonden door archeologen vanwege de bouw van nieuwe woningen op die plek. Een bijzondere vondst, want dit soort nederzettingen worden maar heel sporadisch opgegraven en zijn zelden in zo'n goede staat. [Lees verder.](#)

Cadeaulidmaatschap

Maak iemand voor een jaar lid van onze vereniging. Het nieuwe lid kan na dat jaar beslissen of het lidmaatschap voortgezet moet worden of niet.

Prijs: 25 euro

Bestellen: info@oudleiden.nl.

Verkrijgbaar via de HVOL

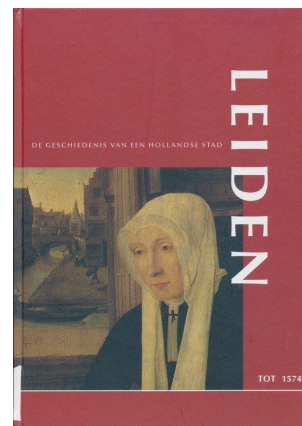
De onderstaande boeken en publicaties zijn verkrijgbaar bij de HVOL. Het 'HVOL-winkeltje' is een activiteit van de Commissie Promotie, Uitvoering en Ondersteuning. Willem Hogendoorn en Bart Devilee zorgen ervoor dat de boeken na bestelling kunnen worden afgehaald of (indien binnen de Leidse regio) aan huis worden bezorgd. Er zijn drie betalingsmogelijkheden: bedrag overmaken naar de bankrekening van de HVOL, contant of via pinbetaling. Belangstelling? Stuur een mail naar: winkeltje@oudleiden.nl

Voor een compleet overzicht van het aanbod zie Beschikbare Publicaties op de HVOL-website.

Leiden - De geschiedenis van een Hollandse Stad, R.C.J. van Maanen (hoofdredacteur)

Aan het begin van de twintigste eeuw beschreef de Leidse hoogleraar P.J. Blok in vier delen de geschiedenis van Leiden. Een eeuw later werpen nieuwe kennis en inzichten, moderne onderzoekstechnieken en eigentijdse vragen een nieuw licht op de Leidse geschiedenis. Deze wordt beschreven in het vierdelige werk: *Leiden. De geschiedenis van een Hollandse stad*. Een team van redacteurs en auteurs heeft een wetenschappelijk verantwoord werk tot stand gebracht, geschreven voor een in de Leidse geschiedenis geïnteresseerd publiek.

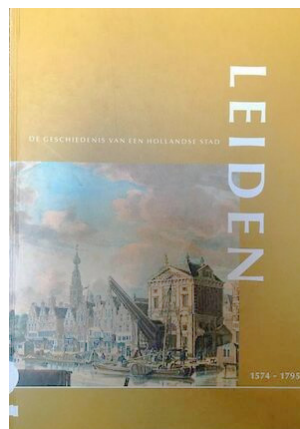
Het eerste van de vier delen behandelt de geschiedenis van de stad tot het ontzet in 1574. Het schenkt onder meer aandacht aan de groei van de stad, de ontwikkeling van bestuursorganen, de textielindustrie, het harde leven en de zorg voor de medemens, en het kerkelijke en culturele leven.

Leiden - De geschiedenis van een Hollandse Stad, R.C.J. van Maanen (hoofdredacteur)

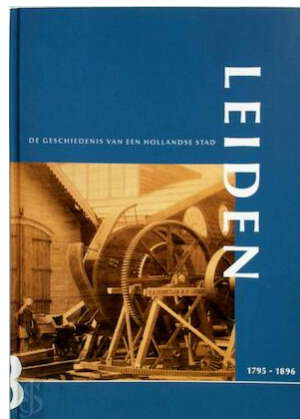
Het tweede deel behandelt de geschiedenis van de stad vanaf het Ontzet in 1574 tot de omverwerping van het regentenregiem in 1795. Het schenkt onder meer

aandacht aan de groei van de stad, de bevolkingsontwikkeling, het succes en het verval van de textielindustrie, de kerkelijke twisten en de culturele bloei in de Gouden Eeuw.

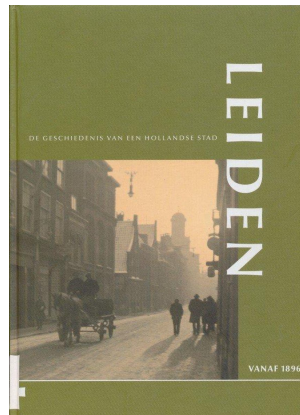
Leiden - De geschiedenis van een Hollandse Stad, R.C.J. van Maanen (hoofdredacteur)

Het derde deel behandelt de geschiedenis van de stad vanaf de politieke omwenteling in 1795 tot de gebiedsuitbreiding in 1896. In die periode is de stad uit een economisch dal gekropen en dienden middenstanders en arbeiders zich aan als te respecteren medeburgers. De kerk kende een grote verscheidenheid en het sociaal-culturele leven bloeide als nooit tevoren.

Leiden - De geschiedenis van een Hollandse Stad, R.C.J. van Maanen (hoofdredacteur)

Dit laatste deel behandelt Leiden in de twintigste eeuw, een tijd van groei en grote veranderingen. De stad trad buiten de singels en groeide in omvang en inwonertal. De binnenstad veranderde aanzienlijk, maar de historische vormen bleven duidelijk zichtbaar. De industrie verdween, maar Leiden werd een centrum van dienstverlening. Nieuwe vormen van onderwijs kwamen naast de universiteit, die steeds nadrukkelijker aanwezig was. De kerk trad terug. Individuele keuzes bepaalden meer en meer het kerkelijke, sociale en culturele leven. Algemeen kiesrecht en democratisering leidden tot ander beleid.

HVOL-ledenprijs: € 100,- (voor 4 delen)

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Gedemptegrachtenwandeling

Leiden is van oudsher een waterrijke stad. Toch is er in de loop van de tijd heel veel water gedempt. Het rijk geïllustreerde boekje (55 pagina's, formaat ongeveer A-5) dat door het Waterambacht Leiden in samenwerking met de HVOL werd uitgebracht, voert langs de meer dan dertig dempingen die door de eeuwen heen binnen de singels hebben plaatsgehad. Op maar liefst 45 locaties wordt de wandelaar meegenomen in de geschiedenis

van verdwenen waterlopen.

HVOL-ledenprijs 2,50 euro.

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Gedemptgrachtenwandelning

Gedempte van de Aalsburch op de Sille-Meer met rechts Huis ter Laeke en links beuwerij 't Huis Haer' (Hert), op de plaats van de huidige Landhuisgebouwen. Rechts onder het huisje van het Rotwielhuis (vrij). De eerste afbeelding in O.L. van de Aalsburch (1754-1759). (E.L.O.)

Historisch water in Leiden. Twee vaarroutes

In het boekje (60 pagina's, formaat ongeveer A-5) dat door het Waterambacht Leiden in samenwerking met de HVOL werd uitgebracht, worden twee routes voor vaartochten van ongeveer 1,5 uur door Leiden gegeven. De ene tocht gaat door de binnenstad en de andere voor een groot deel over de Leidse singels. Tevens wordt een aantal doorsteken aangegeven waarmee een route bekort of verlengd kan worden. Het boekje is niet zozeer een vaar- of toeristengids, maar het vestigt vooral de aandacht op de historische waarde van het Leidse stadswater.

HVOL-ledenprijs 2,50 euro.

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Historisch water in Leiden

TWEE VAARROUTES

Gedempte op de Hagerman met de Uilberg, over de Nieuwe Rijn. Gedempte van de Sille-Meer tot de Sille-Meer. Rechts de Aalsburch met de Huis ter Laeke en het Huisgebouwen met Huis ter Laeke en de Nieuwe Rijn. Op de achtergrond de Stadhuisen. Afbeelding van de Rijn, 1753. (E.L.O.) (P. 47-48)

Historische Canon van Leiden

Leiden heeft een rijke geschiedenis. De Historische Canon van Leiden doet in kort bestek de hoofdlijnen van de geschiedenis van Leiden en de hoogte- en dieptepunten daarin, uit de doeken. Het is basiskennis over de stad die iedere bewoner en bezoeker van Leiden eigenlijk zou moeten (willen) hebben. Het boek is zowel in een Nederlandstalige als in een Engelstalige versie beschikbaar.

HVOL-ledenprijs: 12,50 euro (winkelprijs 15,00 euro).

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Bedrijfsleden

De onderstaande bedrijven zijn bedrijfslid van de Historische Vereniging Oud Leiden. Heeft u ook een bedrijf met een warm Leids hart en met respect voor de Leidse geschiedenis? Dan is het ondersteunen van de Historische Vereniging Oud Leiden echt iets voor u. Neem contact op met promotie@oudleiden.nl en we vertellen u er alles over.

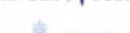
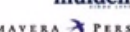
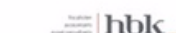
Bedrijfsleden

Rijksmuseum
Boerhaave

Akerboombouw BV
Alrijne Zorggroep
APEK administraties
Stichting Beheer Begraafplaats Rhijnhof
Rijksmuseum Boerhaave
Breedveste BV
Buik en Van der Horst, gerechtsdeurwaarders
Grandcafé De Burcht
Van Cleef Holding
Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden
Du Prie bouw & ontwikkeling BV
Griffioen Precious Presents vof
Juwelier De Gunst
firma W.P. Hartwijk en Zoon
HBK fiscalisten_accountants_ expat consultants
Stichting Hof Meermansburg
Hooglandse Kerk
Hoppezak Kledingverhuur
La Gro Geelkerken advocaten
LEK makelaars en taxateurs
Macropa BV
Glas- en Schilderwerken Van Muiden BV
Stichting Pieterskerk Leiden
Brasserie de Poort
Prima Management
Primavera Pers
Rabobank Leiden-Katwijk
Hoogheemraadschap van Rijnland
MBO Rijnland
De Ruyter de Wildt en De Vroom, advocaten
Schulpen Schuim BV
Serviceflat Schouwenhove
Sociëteit Amicitia
Teekens Karstens, advocaten en notarissen
Universiteit Leiden
Van der Valk Hotel Leiden
Veldman Rietbroek Architecten
Museum Volkenkunde
Stichting Werk & Onderneming
Stichting Zeven Leidse Hofjes
Tandartsenpraktijk Zoeterwoudsesingel
Zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid

Contact:

info@oudleiden.nl

[Gegevens wijzigen](#) | [afmelden](#)

This email was sent to <<Emailadres>>

[why did I get this?](#) [unsubscribe from this list](#) [update subscription preferences](#)

Historische Vereniging Oud Leiden · Postbus 917 · Leiden, Zuid-Holland 2300AX · Netherlands

